

Gode rum

TREET
VERDENS HØYESTETREHUS

MOELVEN LIMTRE AS
Harald Liven – Prosjektutvikler - Konstruksjon

MOELVEN®

LIMTREBOKA NORSK UTGAVE

LIMTREBOKA

2015

MOELVEN®

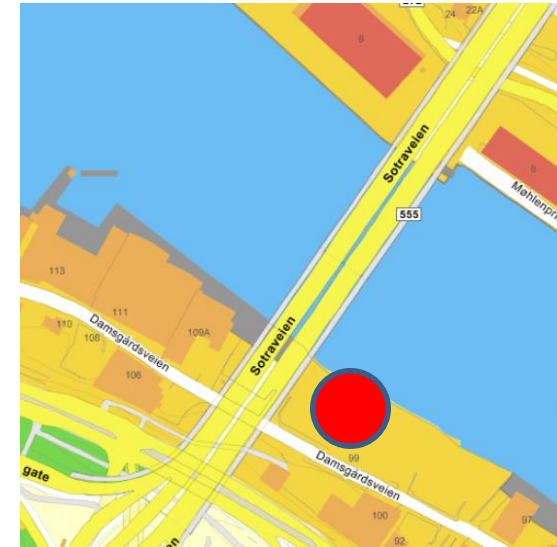
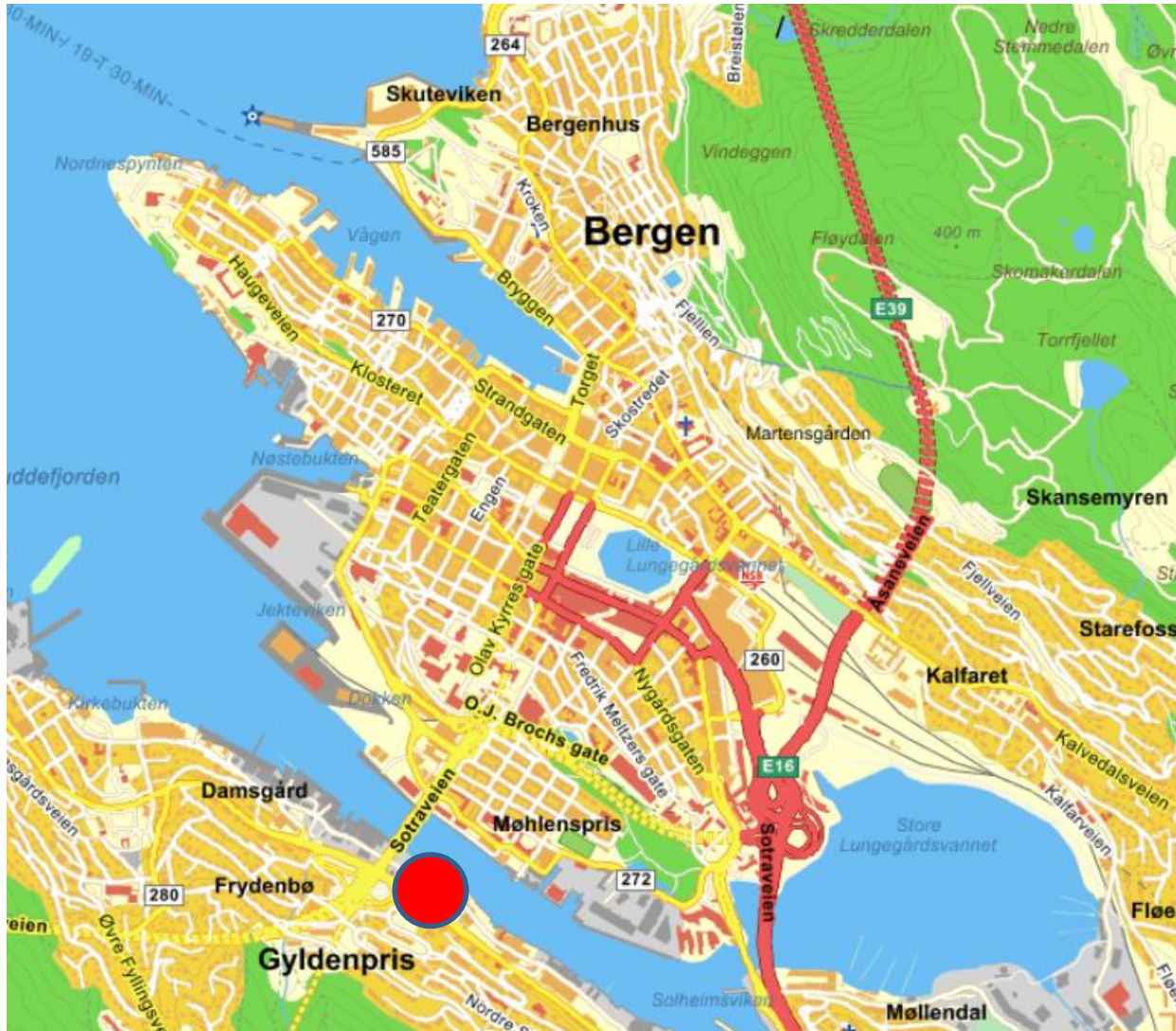
VISJONEN

VISJONEN BLE TIL VIRKELIGTE

BYGGEPLASS DAMSGÅRDSVEIEN 99

BYGGEPLASS PUDDEFJORDSBRUEN

AKTØRER

BERGEN BOLIGBYGGELAG
BYGGHERRE OG PROSJEKTUTVIKLER
ARKITEKT

RÅDGIVENDE INGENIØRER- ALLE FAG

GRUNN- OG BETONGENTREPRENØR

ESTLAND - LEILIGHETSMODULER

STILLASSYSTEMER

LIMTRE OG MASSIV-TRE

HISTORIKK

2008.....2015

2008:

- bob BESØKTE MOELVEN
- Ole Herbrand Kleppe/Prosjektsjef: « Vi skal bygge verdens høyeste trehus»

2010:

- Første møte med ARK, RIB, RIB-brann
- 12-etasjer 45m høyt

2011:

- Work shop i januar
- Forprosjekt med kostnadsanalyse i mai
- Kostnadsoverskridelse - Besparelser og alternative løsninger

2012:

- Beslutning om å gå videre i mai
- Detaljprosjektering juli-desember

2013:

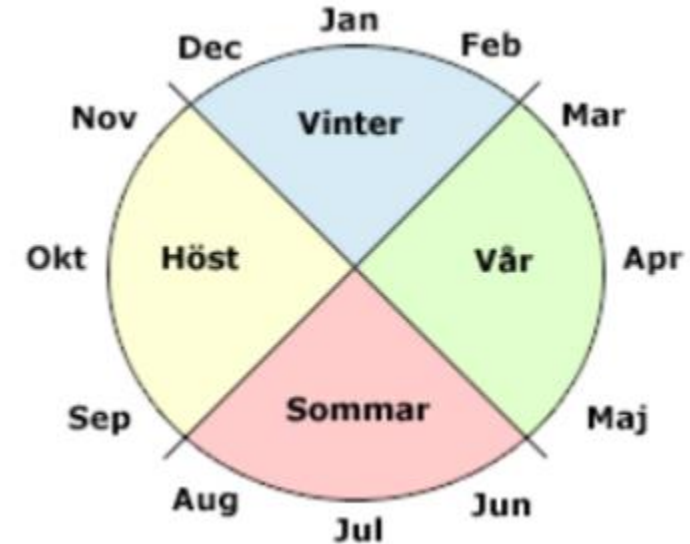
- Tilbud levert i januar
- Salg av leiligheter på våren - minst 50% måtte selges

2014:

- 50% solgt - Beslutning om bygging i februar
- Grunn og betongarbeider startet rett etter påske
- Moduler og konstruksjoner i oktober

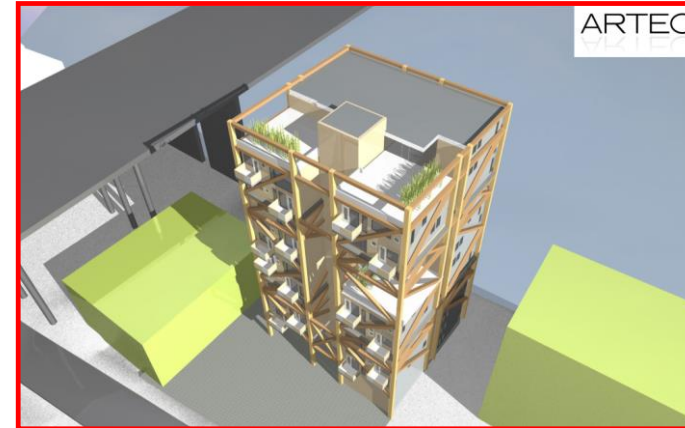
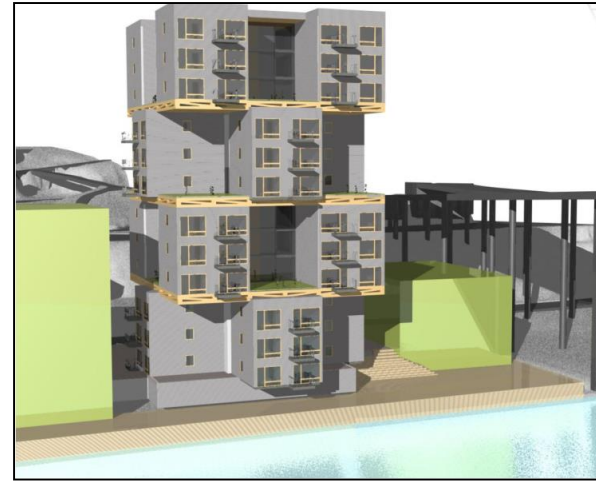
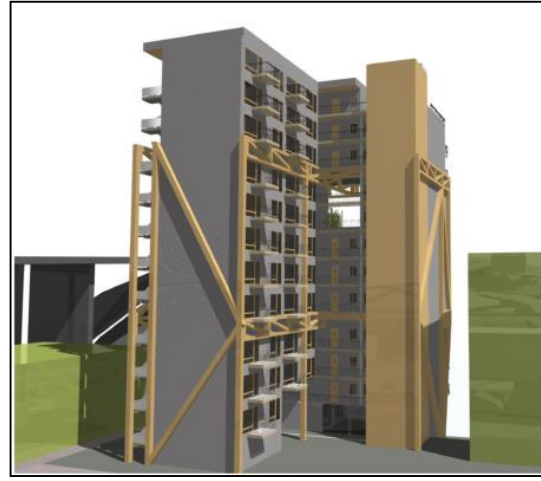
2015:

- 13. mai er alle moduler opptil 14 etasje montert
- Ferdig til jull!

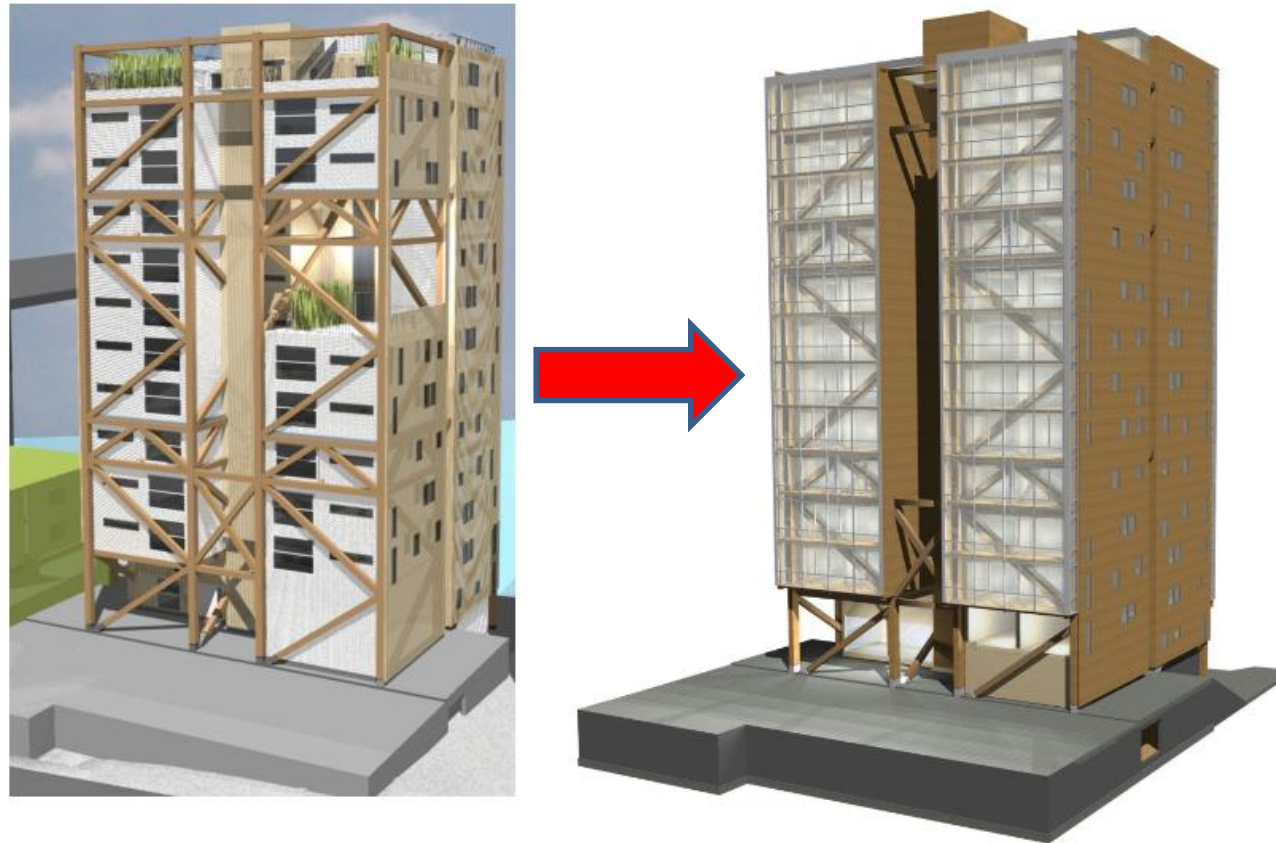

ULIKE KONSEPTER

VALGT- KONSEPT

FØRST UTEN TERRASSER ..... SÅ MED

LEILIGHETSMODULER

STABLING AV MODULER

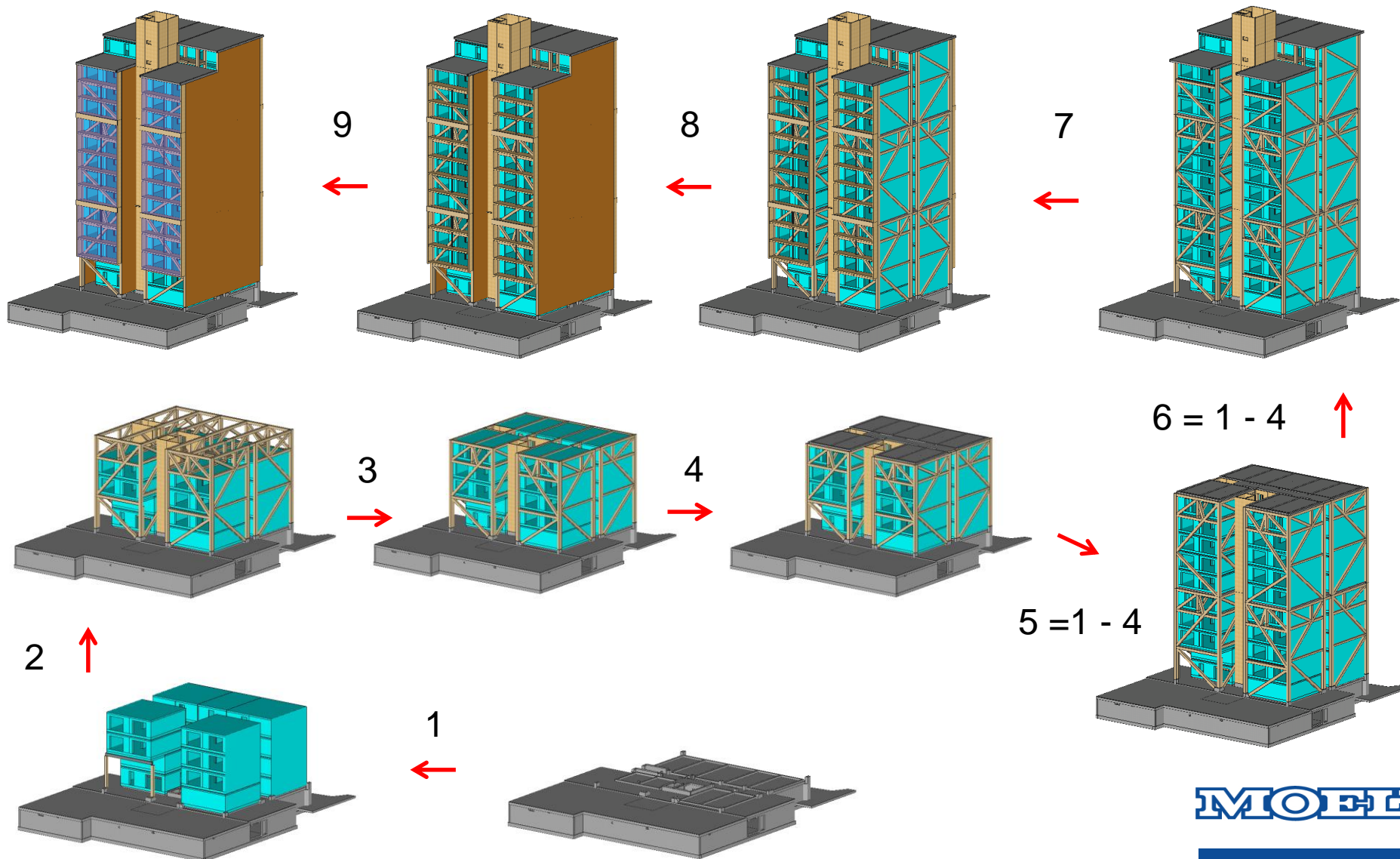
LEGOKLOSSER

PREFABRIKASJON

KONSTRUKSJONER ERFARINGER FRA HORIZONTALA FAGVERK

KONSEPT OG BYGGETRINN

NØKKELTALL

ANTALL ETASJER:

14 STK + TOPP HEISESJAKT

HØYDE FRA BAKKENIVÅ SJØSIDEN:

52 m TIL TOPP HEISESJAKT

HØYDE FRA INNGANGSPARTI:

49 m TIL TOPP HEISESJAKT

ANTALL LEILIGHETER:

62 STK

(2 ROMS 42 m² OG 3 ROMS 64-66 m²)

FREMDRIFT

START GRUNNARBEIDER: **APRIL 2014**

MONTASJE START MODULER OG LIMTRE: **OKTOBER 2014**

MONTASJE SLUTT MODULER OG LIMTRE: **JULI 2015**

BALKONGER OG FASADER: **HØSTEN 2015**

INNFLYTTING: **DESEMBER 2015**

FASADER

PLANLØSNINGER

GENERELL ETASJE

POWER ETASJE

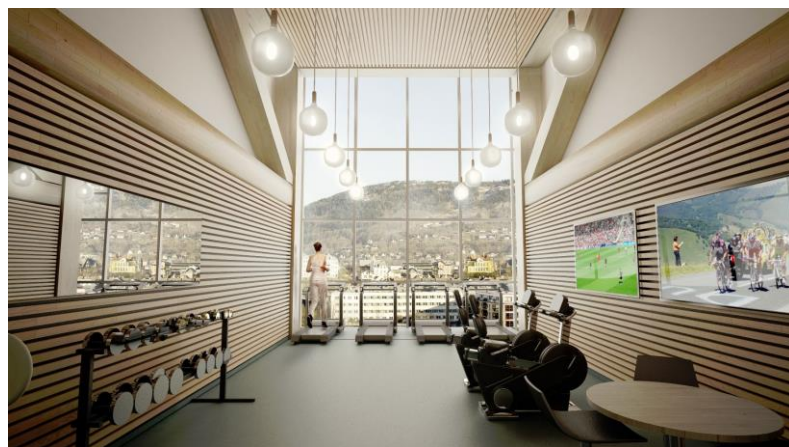
LEILIGHETER, GYMROM OG TERRASSE

POWER ETASJE

GENERELL ETASJE

GYMROM

TAK TERRASSE

ORIGINAL LEILIGHET I POWER ETASJE

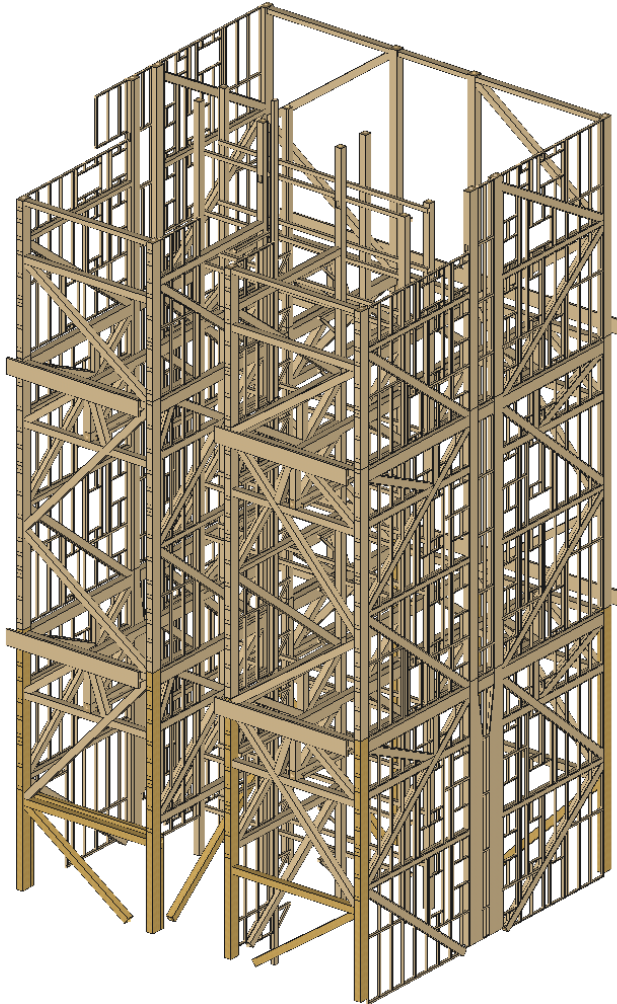
ORIGINAL LEILIGHET I POWER ETASJE

UTSIKT FRA TAKTERASSEN

LIMTRE LEVERANSEN

560 m³

I all hovedsak gran

Noe IMP (furu)

Styrkeklasse:

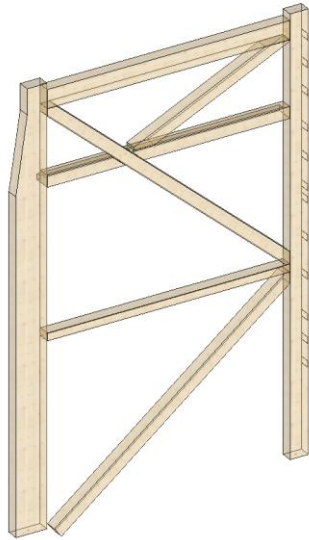
GL30C iht. NS EN-14080

Bøyestyrke på 30 MPa

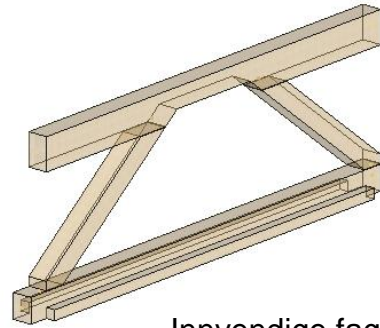
Trykkstyrke på 25 Mpa

Strekkstyrke på 20 MPa

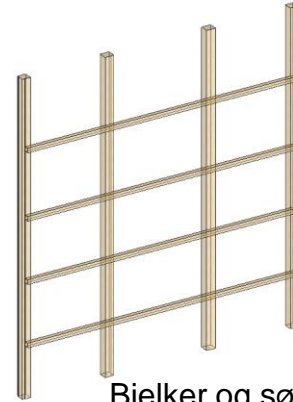
LIMTRE LEVERANSEN

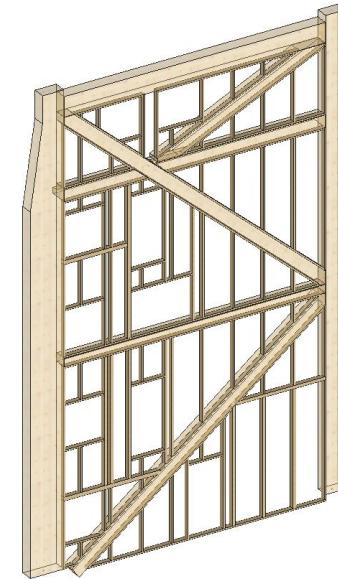
Hovedkonstruksjoner

Innvendige fagverk

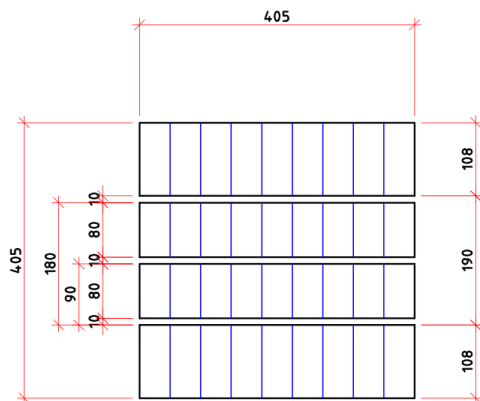
Bjelker og søyler
i korridor

Sekundære konstruksjoner
for bæring av fasadeplater

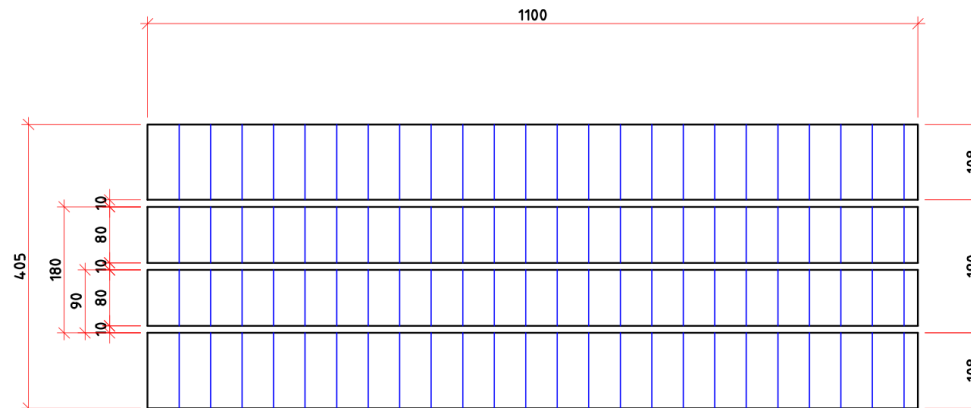

LIMTRE DIMENSJONER

405x405
blokklimt 108mm + 190mm + 108mm

80 kg/m

405x1100
blokklimt 108mm + 190mm + 108mm

220 kg/m

- Limer først tre mindre tverrsnitt i vanlig produksjon linje
- Lyst lim: MUF – Mellamin Urea Formaldehyd
- Limer disse tre manuelt sammen til et større tverrsnitt (blokk liming)
- Mørkt lim: PRF – Phenol Resorcinol Formaldehyd
- Slisser for dybel plater 10mm (8mm stålplater)

MASSIV-TRE LEVERANSEN

Dimensjon 120mm – 200mm

Bredde opptil 3,0m

Lengde opptil 20,0m

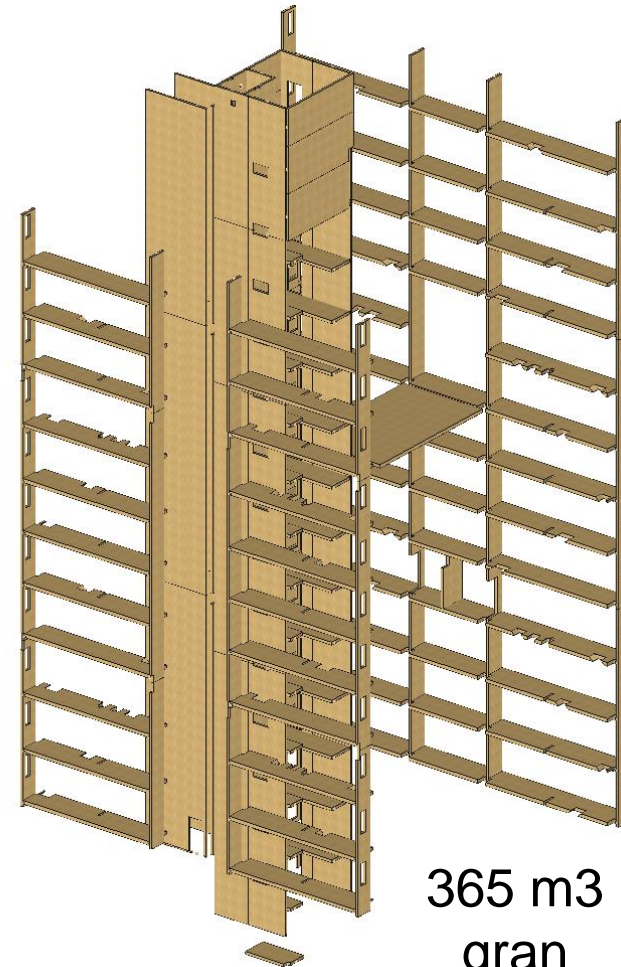
LENO®
CROSS LAMINATED TIMBER (CLT)

CLT – Cross Laminated Timber

Bygget opp av 5 sjikt med
krysslimte plater

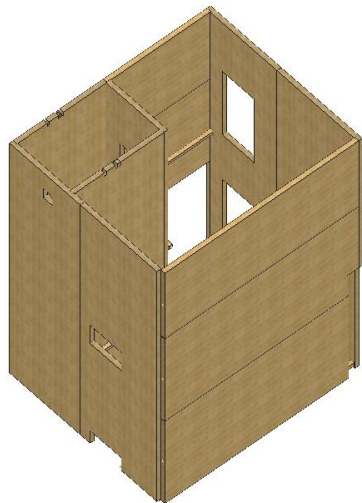
Kvalitet C24

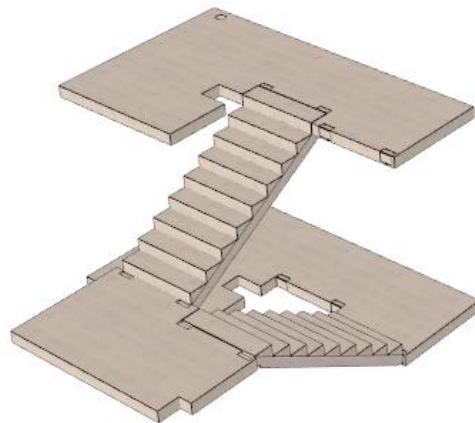
365 m3
gran

MOELVEN®

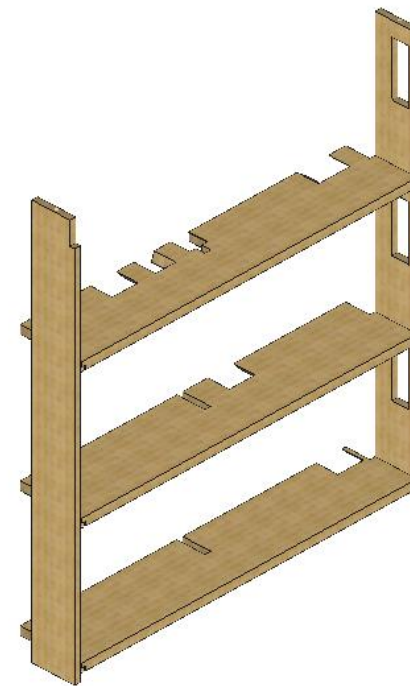
MASSIVTRE LEVERANSEN

Vegger
korridor og trappe/heisesjakter

Dekker og trapper i hovedtrapp

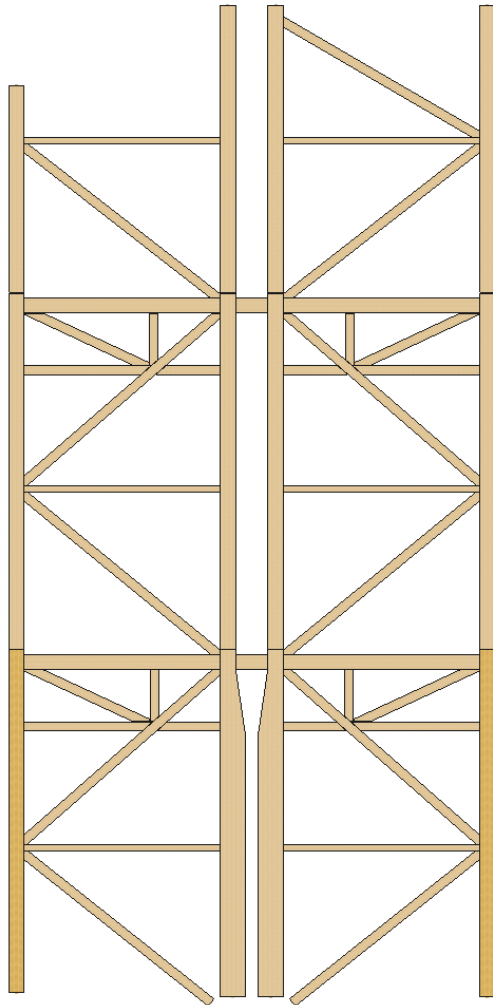
Dekker og vegger
balkonger

MASSIVTRE LEVERANSEN HEISESJAKT

MOELVEN®

UTLEGG I FABRIKK FAGVERK

To utlegg

Fagverk legges ut helt til «topps»

Utlegg ca. 10x45m

Utlegg:

- hele geometrien legges ut nøyaktig i fabrikk
- **presisjon +/- 5mm**
- alle deler kappes ferdig og er tilpasset mot hverandre
- alle hull borres
- geometri kan da gjenskapes eksakt på byggeplass

Det skal legges ut totalt 16 fagverksakser

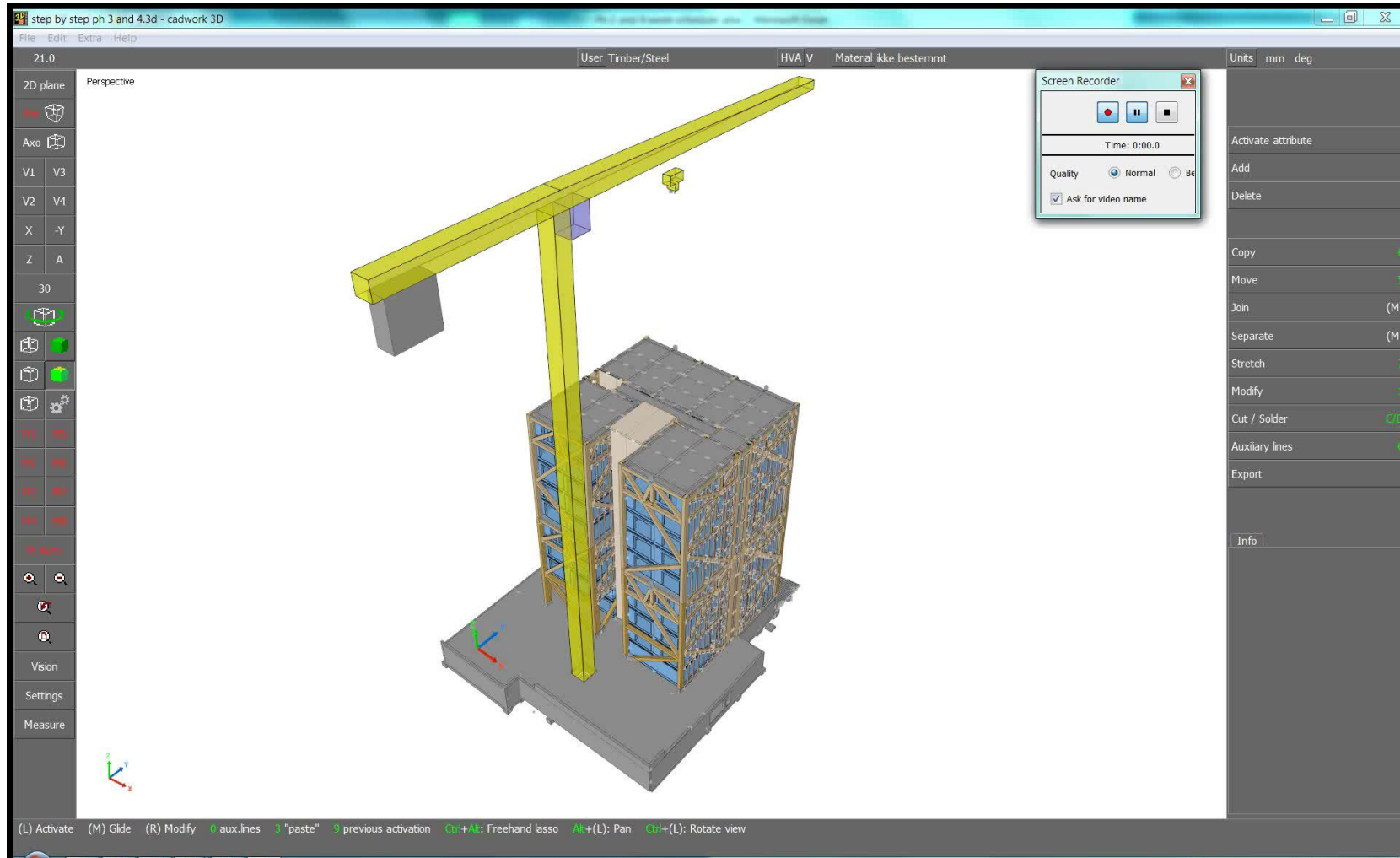
UTLEGG I FABRIKK FAGVERK

UTLEGG I FABRIKK FAGVERK

ANIMASJON AV MONTASJE

MONTASJEVIDEO

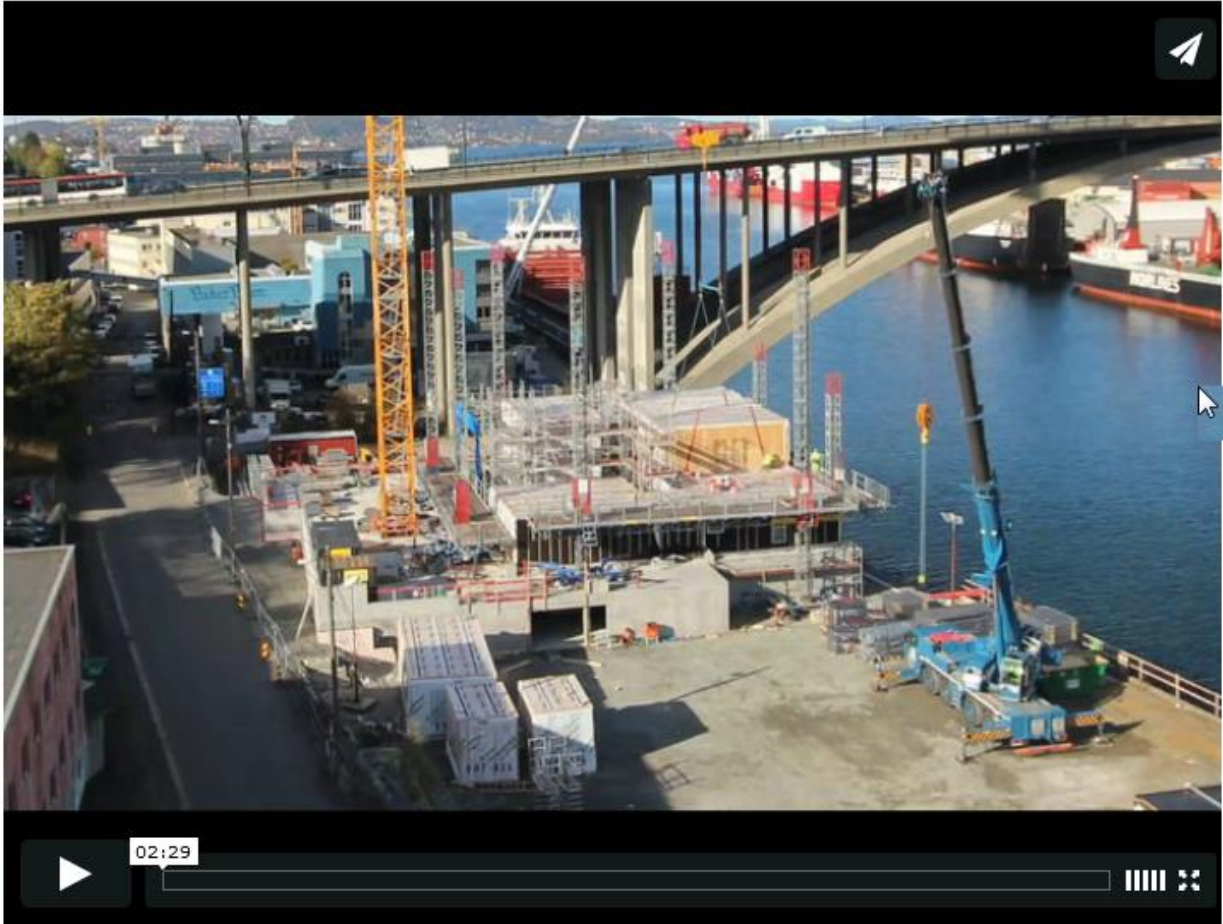

<https://vimeo.com/110130652>

<https://vimeo.com/130979897>

MOELVEN®

MONTASJEVIDEO

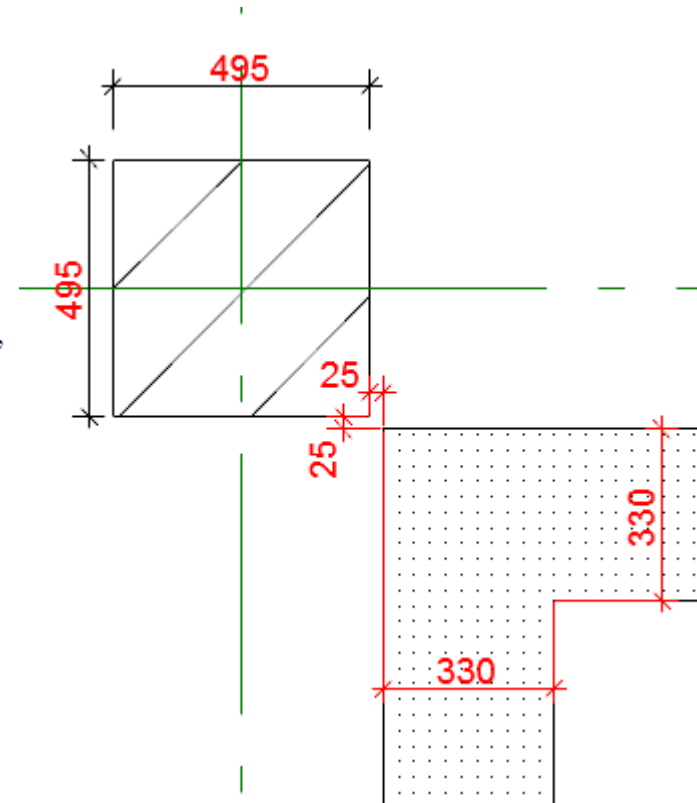

<https://vimeo.com/142536009>

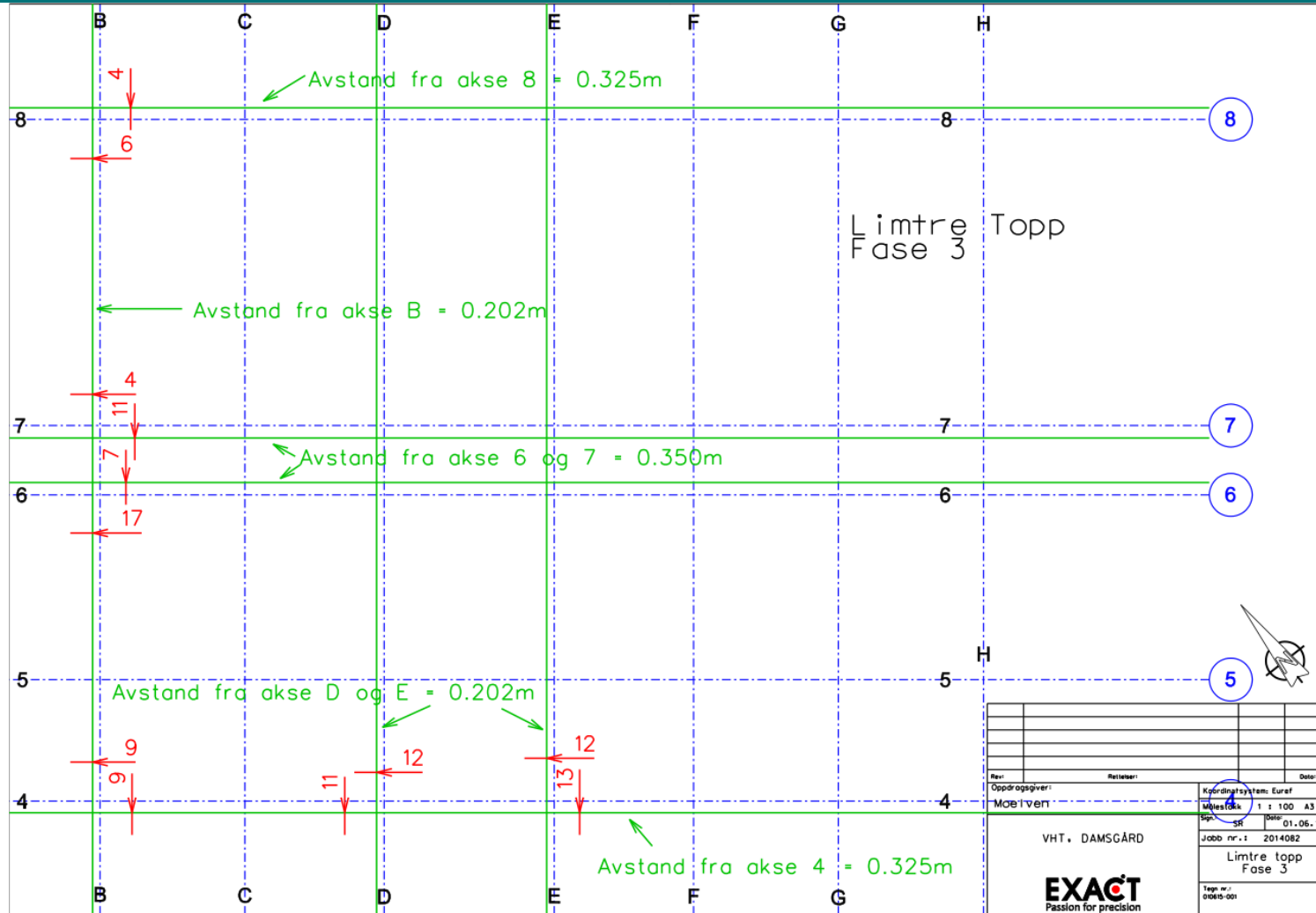
MOELVEN®

MONTASJE TOLERANSER PROSJEKTERTE

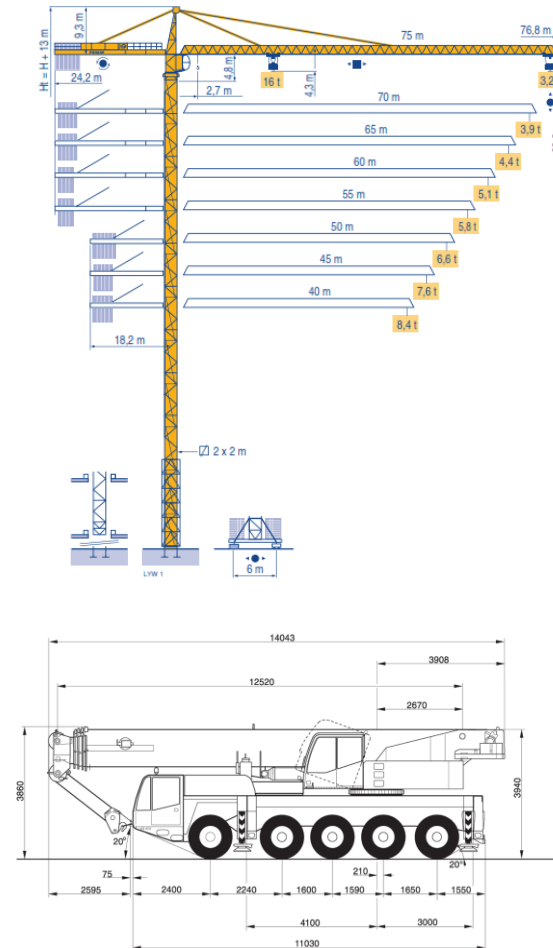
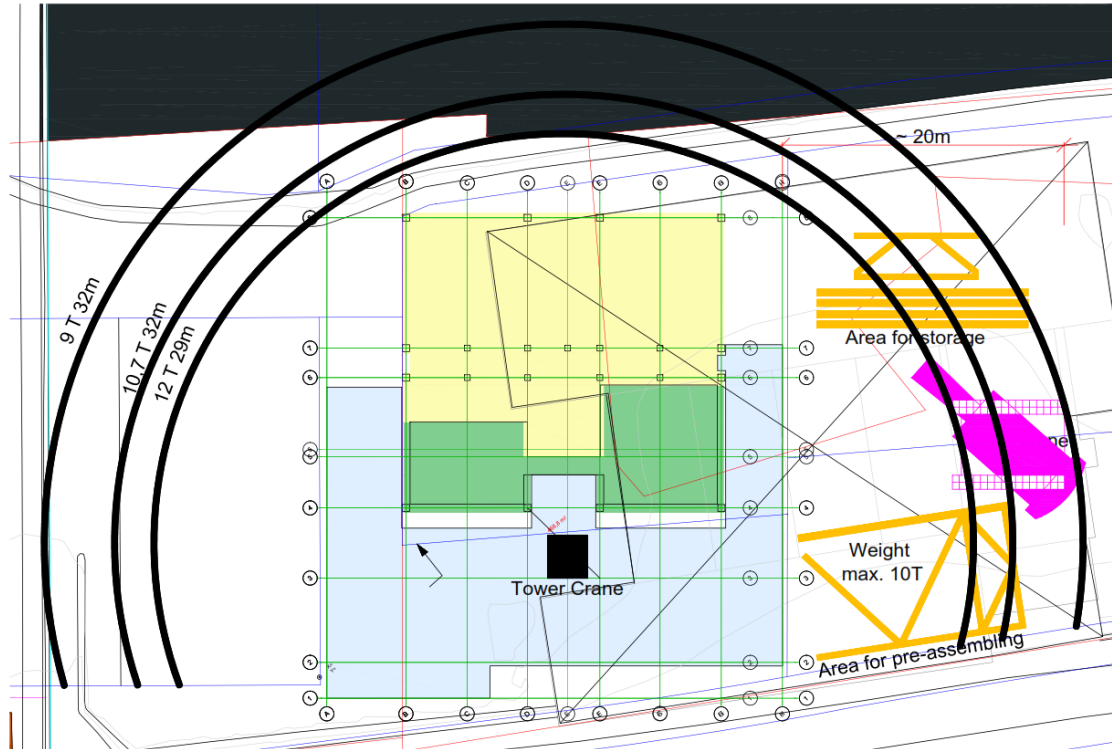
1. Tolerances of foundations for Building Elements (modules and corridor floor elements) on Plan 1, Plan 6, Plan 11, Plan 14 - horizontal level and vertical level compared with axes of building $\pm 3\text{mm}$.
2. Distance (tolerance) between Building Elements (modules) and vertical gluelam constructions is **minimum 25 mm** in all floors, except:
  - a. powefloors (Plan 5 and 10), where distance (tolerance) is **minimum 34 mm**
  - b. axes 4 and 8 on all floors is **minimum 34 mm**

MÅLTE AVVIK I FORHOLD TIL TEORETISK POSISJON

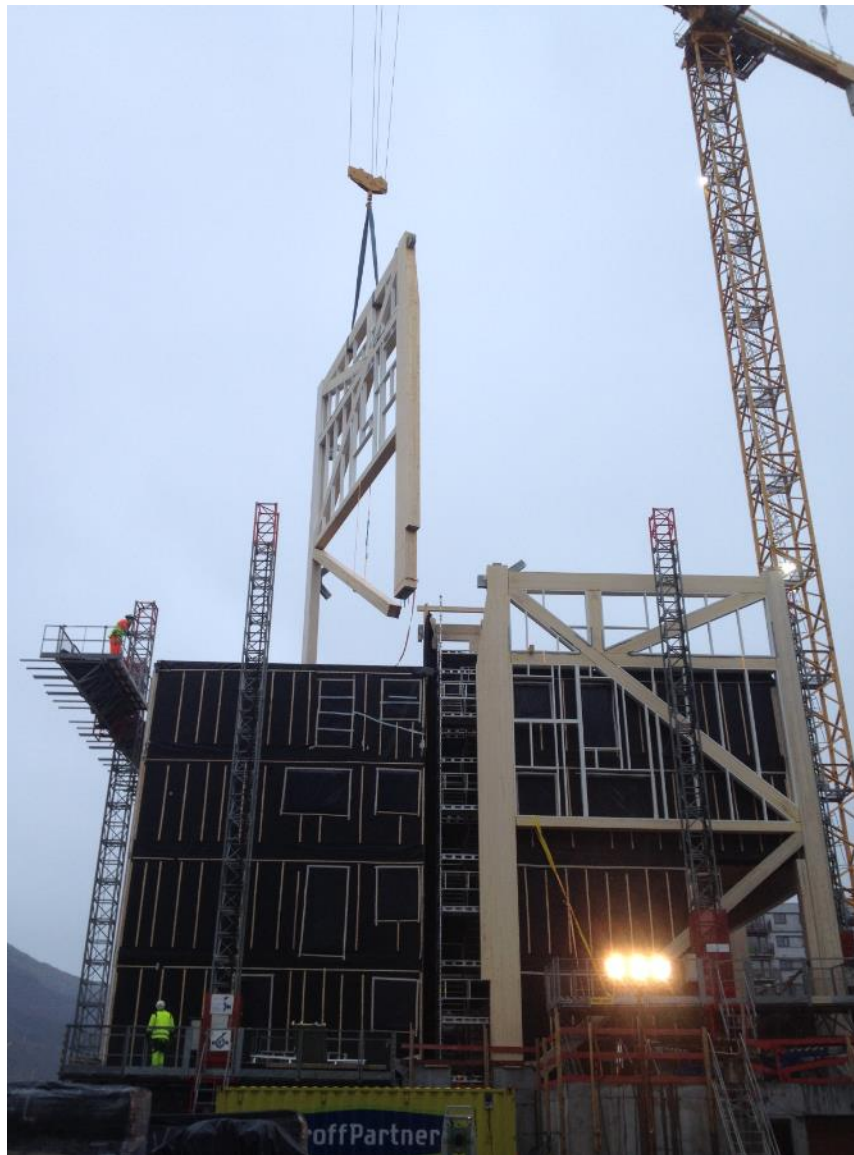
MONTASJE KRANER FOR LØFT

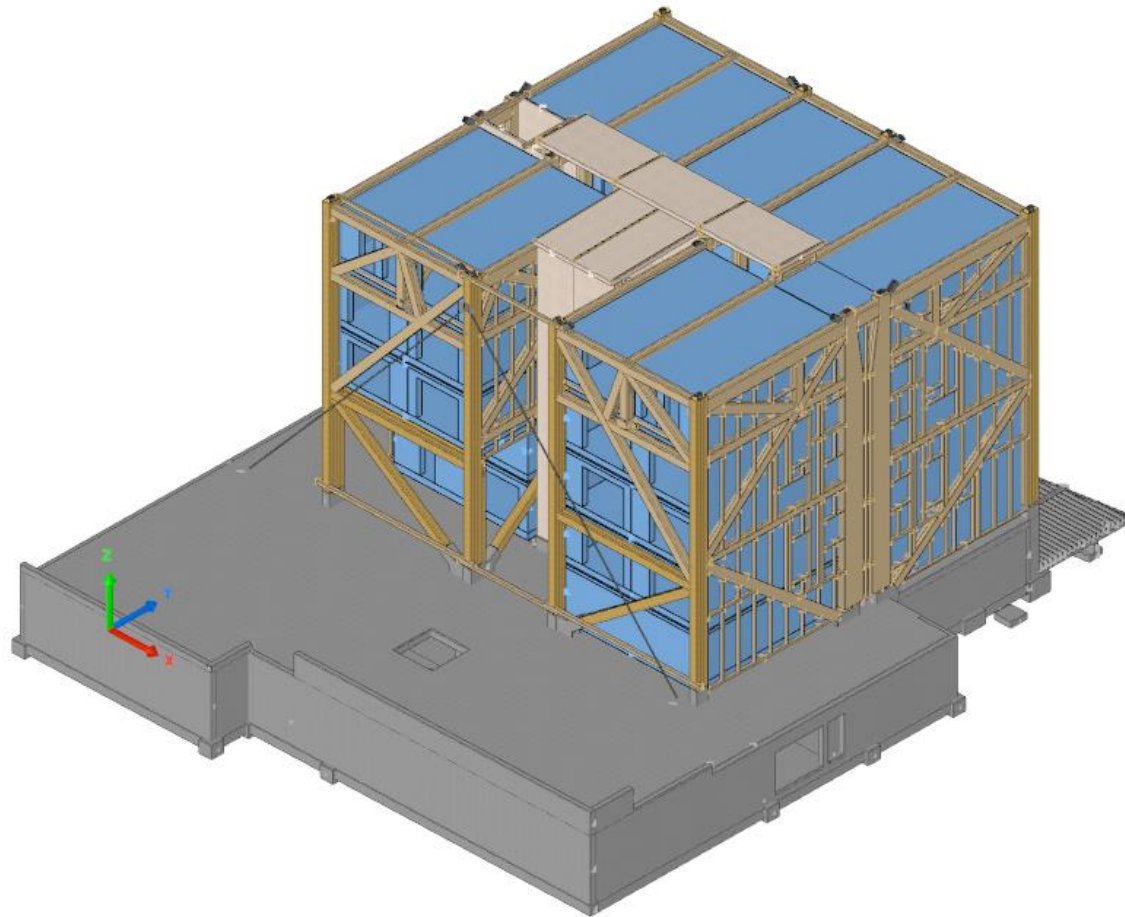
MONTASJE KLATRESTILLASER

MONTASJE

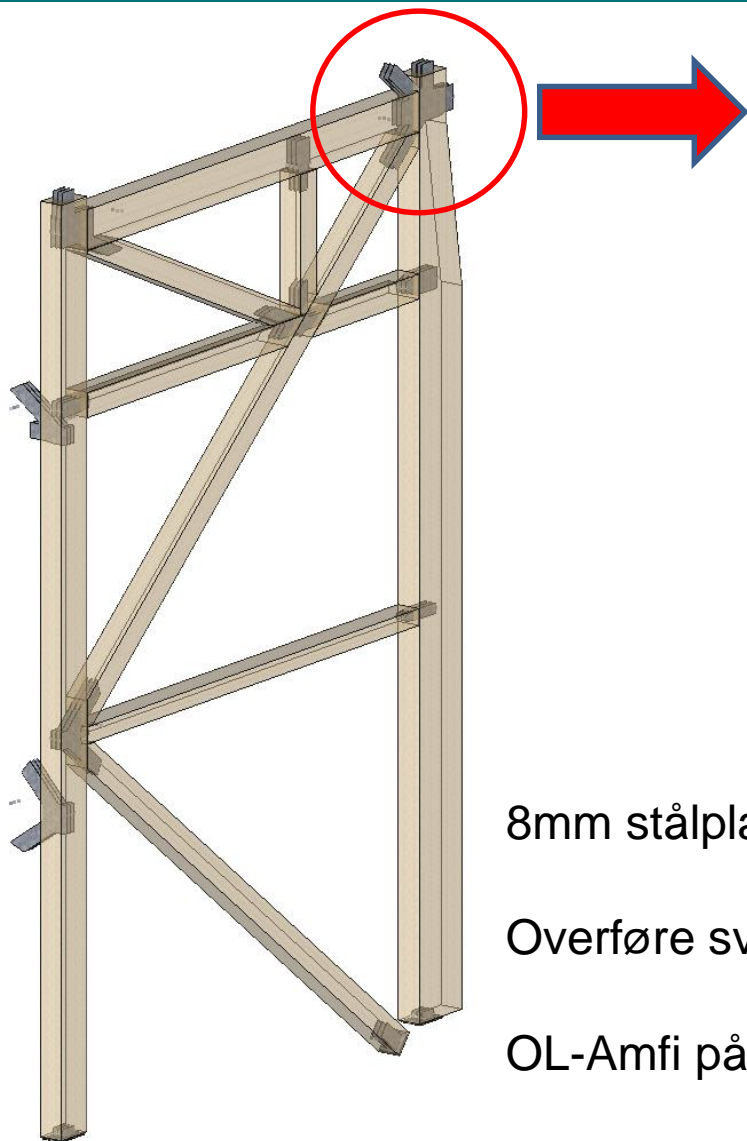

VÆRBESKYTTELSE UNDER MONTASJE

Knutepunkter Limtre

8mm stålplater og 12mm stavdybler

Overføre svært store krefter

OL-Amfi på Hamar 7000 kN (700 tonn)

BRANNKONSEPT

- **R90** (B90) I HOVEDBÆRESYSTEM/LIMTRE
- **R90** I BETONGDEKKER
- **R60** (B60) I SEKUNDÆRE BÆRESYSTEMER, TAK OG ETASJESKILLER I BOLIGMODULER
- **R30** (B30) I INNVENDIGE TRAPPELØP
- BRANNCELLE MED **EI60** KRAV
  - KORRIDORER
  - HVER BOENHET
  - TRAPPEROM
  - BODER
  - GYMROM
  - BALKONGER
  - ETC.

BRANNDIMENSJONERING

Treverk starter å forkulle ved ca. 300 grader

Innbrenning

0,7mm/min (+ 7mm sikkerhetssone med nedsatt fasthet)

R90 innbrenning 70mm

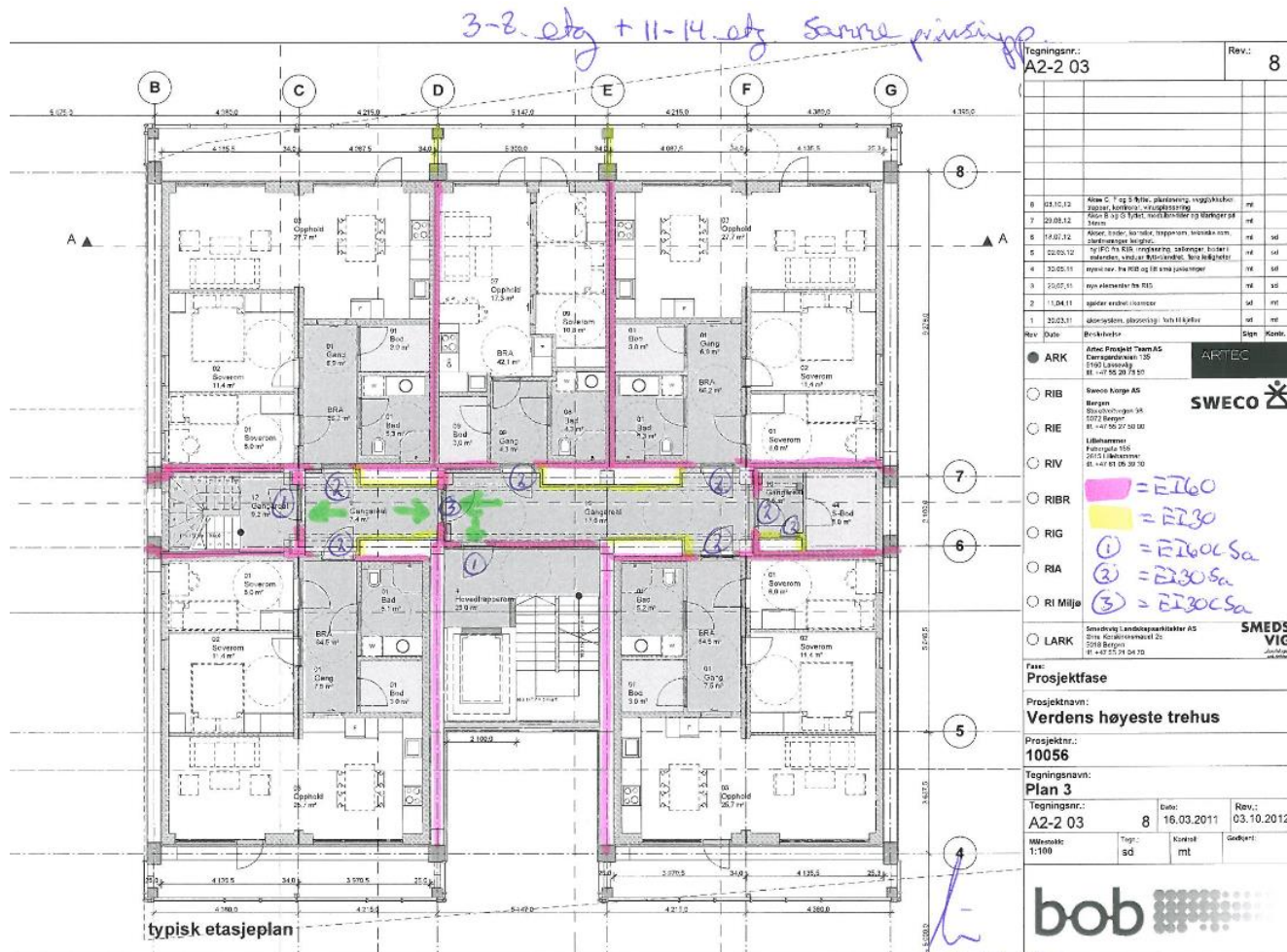
R60 innbrenning 49mm

R30 innbrenning 28mm

BRANNDIMENSJONERING

- Kapasitetsberegning av det gjenstående «friske» tverrsnittet. Metode for redusert tverrsnitt.
- Laster og dimensjonering i henhold til ulykkes grensetilstand.

BRANNKONSEPT

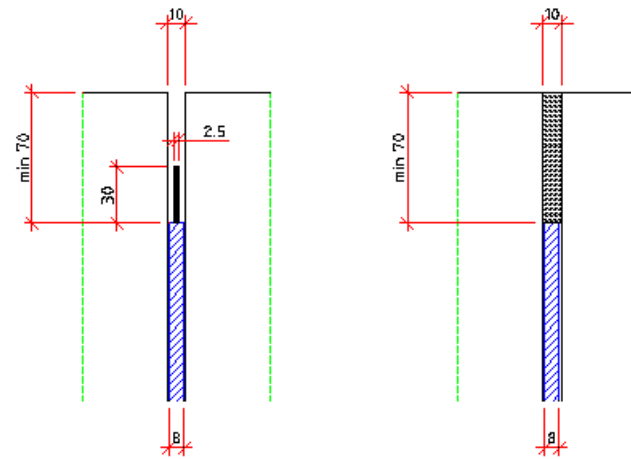
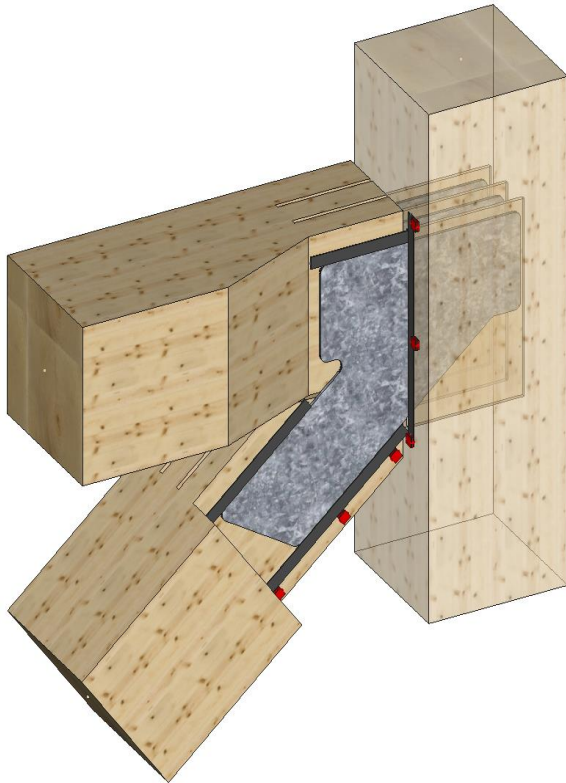
Tegningsnr.:	A2-2 03	Rev.:	8																																
<table border="1"> <tr><td>8</td><td>03.10.12</td><td>Åke C 1 og 2 RIB, planover, vegghakke</td><td>nt</td></tr> <tr><td>7</td><td>23.08.12</td><td>Åke B og 2 RIB, innkjøper og vasker på</td><td>nt</td></tr> <tr><td>6</td><td>14.01.12</td><td>Åke A under, sover, trappene, svende som</td><td>nt sd</td></tr> <tr><td>5</td><td>22.05.12</td><td>for RIB fra RIB, rengjøring, salonger, butik</td><td>nt sd</td></tr> <tr><td>4</td><td>20.05.11</td><td>Åke A, fra RIB og fra area planover</td><td>nt sd</td></tr> <tr><td>3</td><td>20.05.11</td><td>nye elementer fra RIB</td><td>nt sd</td></tr> <tr><td>2</td><td>11.04.11</td><td>oppletter enhet i korridor</td><td>sd nt</td></tr> <tr><td>1</td><td>20.03.11</td><td>åke A, planover, kjøkken</td><td>nt nt</td></tr> </table>				8	03.10.12	Åke C 1 og 2 RIB, planover, vegghakke	nt	7	23.08.12	Åke B og 2 RIB, innkjøper og vasker på	nt	6	14.01.12	Åke A under, sover, trappene, svende som	nt sd	5	22.05.12	for RIB fra RIB, rengjøring, salonger, butik	nt sd	4	20.05.11	Åke A, fra RIB og fra area planover	nt sd	3	20.05.11	nye elementer fra RIB	nt sd	2	11.04.11	oppletter enhet i korridor	sd nt	1	20.03.11	åke A, planover, kjøkken	nt nt
8	03.10.12	Åke C 1 og 2 RIB, planover, vegghakke	nt																																
7	23.08.12	Åke B og 2 RIB, innkjøper og vasker på	nt																																
6	14.01.12	Åke A under, sover, trappene, svende som	nt sd																																
5	22.05.12	for RIB fra RIB, rengjøring, salonger, butik	nt sd																																
4	20.05.11	Åke A, fra RIB og fra area planover	nt sd																																
3	20.05.11	nye elementer fra RIB	nt sd																																
2	11.04.11	oppletter enhet i korridor	sd nt																																
1	20.03.11	åke A, planover, kjøkken	nt nt																																
<p>ARK: Arne Prosjekt Team AS Dønsrudveien 125 5163 Lørenskog ET: +47 55 29 78 50</p> <p>RIB: Sweco Norge AS Bergen Brønnøysletta 54 5072 Bergen ET: +47 56 27 30 00</p> <p>RIE: Lillhammer Patrogtta 156 2013 Lillhammer ET: +47 61 06 39 70</p> <p>RIV: = EI 60</p> <p>RIBR: = EI 30</p> <p>RIG: ① = EI 60 C Sa</p> <p>RIA: ② = EI 30 Sa</p> <p>RI Miljø: ③ = EI 30 C Sa</p> <p>LARK: Smedvig Landskapsarkitekter AS Østveien 22 5018 Bergen ET: +47 57 21 04 70</p>																																			
<p>Fase: Prosjektfase</p> <p>Prosjekt navn: Verdens høyeste trehus</p> <p>Prosjekt nr.: 10056</p> <p>Tegningsnavn: Plan 3</p> <p>Tegningsnr.: A2-2 03 Date: 16.03.2011 Rev.: 03.10.2012</p> <p>Målestokk: 1:100 Type: sd Kvalitet: mt Godkjennt:</p> <p>bob</p> <p style="color: blue; font-style: italic;">2012-12</p>																																			

BRANNBESKYTTENDE TILTAK

- Dimensjonering av selve limtre tverrsnitt for R90. Ren dimensjonerings sak mtp. brudd
- Brannbeskyttelse av knutepunkter. Ekstra beskyttelse av eksponerte stål.
- Brannimpregnering (salter) av sekundære konstruksjoner i fasade for å hindre brannsmitte. B-s1, d0 (In1)
- Overflatebehandling med brannhemmende maling/lakk av flater i korridorer og trappesjakter. B-s1,d0 (In1)

BRANNBESKYTTELSE AV KNUTEPUNKTER

2,5mm list av et varmeekspanderende laminat materiale som heter Intumex L

Ekspandere ved varmepåkjønning over 150 grader

Utvider seg ca. 20 ganger

SPØRSMÅL

Terje W. Gilje (fra venstre), Per Reigstad, Harald Liven, Andreas Østvold, Åge Holmestad, Rune Abrahamsen og Ole Herbrand Kleppe.

Treet vant Årets trebyggeri 2015

MOELVEN®